

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата медичних наук, доцента кафедри урології НУОЗ України
імені П. Л. Шупика **Джурана Богдана Васильовича**
на дисертацію Щіріна Олексія Леонідовича на тему:
«Малоінвазивне хірургічне лікування сквамозної метаплазії слизової
оболонки сечового міхура», подану на здобуття ступеня доктора філософії в
галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 – «Медицина»,
спеціалізація «Урологія»

Актуальність обраної теми

У 2002 році Міжнародна консультація з діагностики неінвазивних уротеліальних новоутворень визначила сквамозну метаплазію (СМ) як потенційний переднеопластичний стан. У випадках, коли СМ має поширений характер або поєднується з дисплазією, даний стан слід розглядати як преінвазивний. У зв'язку з цим багато авторів рекомендують повне видалення локальних уражень за допомогою різних ендоскопічних методів із подальшим ендоскопічним спостереженням.

На сьогодні не існує єдиного стандартизованого підходу до лікування СМ. Консервативна терапія включає антибактеріальні препарати, нестероїдні протизапальні засоби, інстиляції сечового міхура, фізіотерапевтичні методи та імунотропну терапію, однак у більшості випадків забезпечує лише тимчасове клінічне покращення. Основним методом лікування залишається хірургічне втручання, спрямоване на видалення змінених ділянок слизової оболонки сечового міхура. Найчастіше застосовують трансуретральну резекцію, електрокоагуляцію, аргонплазмову коагуляцію, плазмокінетичну вапоризацію та лазерні технології.

Аналіз сучасної літератури свідчить про відсутність єдиної тактики діагностики, лікування та подальшого спостереження за пацієнтами зі сквамозною метаплазією сечового міхура. Недостатньо вивченими залишаються питання патогенезу, прогностичних критеріїв прогресування захворювання, а також визначення оптимальних показань до консервативного та оперативного лікування, що обґрунтовує актуальність подальших досліджень у цьому напрямку.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами та темами.

Дисертаційна робота виконувалася відповідно до плану ініціативно-пошукової науково-дослідної роботи кафедри урології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика за темою

«Малоінвазивне хірургічне лікування сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура» (номер державної реєстрації 0126U002388).

Результати оцінки наукового рівня дисертації та публікацій.

Структура дисертаційної роботи відповідає сучасним вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Текст дисертації викладений на 137 друкованих сторінках українською мовою.

Дисертація складається з анотації двома мовами, вступу, 4 розділів, аналізу та обговорення результатів досліджень а також висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Використані джерела включають 133 найменувань. більшість з яких не старше 10 років і підкреслюють актуальність обраної аспірантом тематики дослідження. Дисертаційна робота проілюстрована 14 рисунками та 36 таблицями. Рукопис завершується додатком зі списком опублікованих праць здобувача за темою дисертації. Назва роботи відповідає її змісту.

Розділ I «СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ СКВАМОЗНОЇ МЕТАПЛАЗІЇ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ СЕЧОВОГО МІХУРА (огляд літератури)» складається з 6 структурованих підрозділів, кожен з яких детально описує сучасні відомості про мета пластичні стани сечового міхура, етіологічні чинники та патогенетичні аспекти розвитку сквамозної метаплазії, висвітлені аспекти лікування сквамозної метаплазії сечового міхура

Наведений в розділі аналітичний огляд сучасної наукової літератури із зазначеної проблеми створив можливість обґрунтувати доцільність власного дослідження, його актуальність та окреслити коло невирішених питань.

Розділ в цілому не викликає суттєвих зауважень.

Розділ II «МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ» складається з 5 підрозділів та присвячений матеріалу і методам дослідження. Докладно описана загальна характеристика пацієнтів.

Аспірантом докладно обґрунтований вибір всіх показників, методів і методик дослідження та місце їх проведення. Використовувались сучасні методики визначення показників, які дозволили досягнути мети дослідження і виконувались у відповідності до принципів клінічної практики.

Слід також зазначити, що дослідження було схвалено біоетичною комісією, у пацієнтів перед його проведенням отримувалась інформована добровільна згода з дотриманням умов конфіденційності.

Детально окреслені статистичні методи в дослідженні, які були вірно обрані для вирішення поставлених задач.

Розділ III «ДІАГНОСТИКА СКВАМОЗНОЇ МЕТАПЛАЗІЇ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ СЕЧОВОГО МІХУРА» містить 5 підрозділів, у яких представлені результати проведеної уретероцистоскопії з біопсією зон сквамозної метаплазії, симптоматика та клінічний перебіг захворювання. Важливими стали результати комплексного уродинамічного обстеження, за результатами якого всі пацієнтки були розподілені на три групи залежно від виявлених уродинамічних змін, зокрема визначалося ізольоване підвищення сенсації до наповнення сечового міхура, що свідчило про підвищену чутливість уротелію та функціональні зміни накопичувальної функції сечового міхура, а також гіперактивні скорочення сечового міхура. Достатня кількість таблиць представляє результати цистоскопічної картини слизової сечового міхура, з ретельним описом розмірів, кількості та розташування сквамозних бляшок. Зауважень до розділу немає.

Розділ IV «ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА СКВАМОЗНУ МЕТАПЛАЗІЮ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ СЕЧОВОГО МІХУРА. ЕФЕКТИВНІСТЬ БІПОЛЯРНОЇ АБЛЯЦІЇ У ХВОРИХ НА СКВАМОЗНУ МЕТАПЛАЗІЇ СЛИЗОВОЇ СЕЧОВОГО МІХУРА» складається з 8 підрозділів, кожен з яких представляє результати лікувальної тактики у досліджуваних пацієнток, зокрема розглянуті безпосередні та віддалені, вплив біполярної трансуретральної резекції/коагуляції зон сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура на больовий синдром та розлади сечовипускання. Розділ добре ілюстрований рисунками та таблицями, що спрощує сприйняття матеріалу дослідження.

У розділі «АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ» здобувач ретельно проаналізував отримані результати, їхнє обговорення та порівняння. Розділ охоплює всі напрямки дисертаційного дослідження. Дисертантом сформульовано 6 науково обґрунтованих висновків, які логічно впливають з отриманих результатів і відповідають завданням дослідження.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Результати дисертаційного дослідження повністю висвітлені в опублікованих дисертантом наукових роботах. Загалом за темою дисертації опубліковано 3 статті у фахових наукових виданнях України, що віднесені до категорії «Б» та 1 теза-доповідь в матеріалах науково-практичної конференції.

Наукова новизна

Здобувачем на великому клінічному матеріалі проаналізовано особливості клінічного перебігу сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура та проявів розладів сечовипускання залежно від стадії захворювання, фази активності запального процесу, стану нервової та ендокринної систем, віку пацієнток та інших чинників.

Уточнено вплив рецидивуючих захворювань нижніх сечових шляхів, зумовлених як інфекціями, що передаються статевим шляхом, так і неспецифічною бактеріальною флорою, на патогенез сквамозної метаплазії сечового міхура.

Визначено роль комплексного уродинамічного дослідження як методу, що дозволяє об'єктивізувати ступінь і характер порушень сечовипускання, своєчасно призначати додаткове лікування та здійснювати контроль ефективності проведеної терапії.

Проведено порівняльний аналіз результатів консервативного та хірургічного лікування сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура. Доведено переваги біполярної трансуретральної резекції/коагуляції у суттєвому покращенні показників сечовипускання, збільшенні ефективного об'єму сечового міхура та покращенні якості життя пацієнток.

Доведено, що поєднання трансуретральної резекції/коагуляції зон сквамозної метаплазії сечового міхура з традиційною консервативною терапією сприяє скороченню термінів лікування та зменшенню частоти рецидивів захворювання.

Оцінка рівня виконання поставленого наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Ознайомившись із текстом дисертації, можна стверджувати, що підхід дисертанта до обраної теми та поставлених завдань пошуку відзначається ґрунтовністю дослідження. Дисертаційна робота виконана на достатньо високому та сучасному науково-методичному рівні.

Автор методично правильно підійшов до вирішення поставлених завдань з використанням сучасних інформативних методів дослідження, з наступною математико-статистичною обробкою одержаних даних із застосуванням пакету прикладних статистичних програм, що забезпечило достовірність та репрезентативність отриманих автором результатів.

Наукові положення, висновки, рекомендації базуються на результатах, що були отримані у процесі виконання роботи, достатньо аргументовані і відповідають поставленій меті та завданням дослідження, мають об'єктивний характер та цілком логічні, ґрунтуються на достатньому фактичному

матеріалі, витікають із власних результатів, що свідчить про їх достовірність та репрезентативність. Таблиці та рисунки підтверджують достовірність отриманих результатів.

Практична значимість.

Практична значущість дослідження полягає у впровадженні в клінічну практику комплексного підходу до оцінки клінічного перебігу сквамозної метаплазії сечового міхура. Доведено, що наявність больового синдрому та дизуричних проявів за відсутності ефекту від консервативної терапії є показанням до проведення цистоскопії з рандомною біопсією слизової оболонки сечового міхура.

Розроблено та впроваджено в лікувально-діагностичний процес методику трансуретральної резекції/коагуляції як ефективний метод лікування СМ сечового міхура II–III стадії, що дозволяє покращити результати лікування, скоротити його тривалість та знизити частоту рецидивів захворювання.

Результати дослідження впроваджено у практичну діяльність урологічних відділень Комунального некомерційного підприємства «Київська міська клінічна лікарня № 6» (м. Київ); Комунального некомерційного підприємства «Київська міська клінічна лікарня № 3» (м. Київ).

Дані про відсутність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності.

У дисертації та наукових публікаціях Щиріна О.Л. не зазначено порушень академічної доброчесності, що могли б поставити під сумнів самостійний характер проведеного здобувачем наукового дослідження. Текст оригінальний, усі цитати правильно позначені та вказані в списку використаних джерел.

Дискусійні запитання та зауваження щодо оформлення та змісту дисертаційної роботи.

Робота містить окремі невдалі вирази, нечисленні орфографічні помилки.. Дисертаційна робота є достатньо об'ємною, але матеріал легко сприймається завдяки методології викладення. Загалом ці зауваження не носять принципового характеру і загалом не впливають на наукову цінність проведеної роботи. Оцінюючи дисертаційну роботу Щиріна Олексія Леонідовича в цілому позитивно, виникли запитання:

1. Чому важливо досліджувати інфекційний фактор у пацієнток зі СМ?

2. Яка роль больового синдрому у виборі лікувальної тактики?

Висновок

Дисертаційна Щиріна Олексія Леонідовича «Малоінвазивне хірургічне лікування сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура» є самостійною, завершеною науково-дослідною працею, де отримані наукові результати, сукупність яких вирішує наукове завдання щодо покращення безпосередніх і віддалених результатів лікування, а також зниження частоти ускладнень при малоінвазивному хірургічному лікуванні жінок зі сквамозною метаплазією слизової оболонки сечового міхура і має важливе науково-теоретичне та практичне значення.

За актуальністю піднятої проблеми, за обсягом дослідженого матеріалу, діапазоном методик і методологією дослідження, ґрунтовністю аналізу та інтерпретації отриманих даних, повнотою викладу принципів наукових положень, достатньо високим рівнем наукової новизни отриманих результатів і вагомим практичним значенням дисертація повною мірою відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 року №44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України №40 від 12.01.2017 року, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Здобувач Щирін Олексій Леонідович має необхідний рівень наукової кваліфікації та заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «Урологія».

Рецензент

доцент кафедри урології НУОЗ України
імені П. Л. Шупика,
к.мед.н., доцент

Богдан ДЖУРАН